

Tavarakuljetukset lisääntyvät, mutta päästöjä pitäisi vähentää – KELPO-hanke tarttui vaikeaan yhtälöön haja-asutusalueilla



Kuva: Annukka Heinonen

Tavarajakelun tulevaisuudessa riittää haasteita ratkottavaksi. Liikenteen päästöjä pitäisi vähentää, kalustoa sähköistää ja toimintaa tehostaa. Asiakkaat odottavat nopeita toimituksia, ja sopimusneuvotteluissa kuljetusyrityksiltä vaaditaan jatkuvasti enemmän. Päijät-Hämeessä katse suunnattiin myös haja-asutusalueiden kehittämisen puoleen.

Logistiikka-alan murros on parhaillaan käynnissä koko Suomessa, mutta kehittämistyössä huomio kohdistuu usein kasvukeskuksiin ja keskustoihin. Tästä syystä Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO) -hanke koki tärkeäksi kerätä tietoa haja-asutusalueiden tilanteesta kehitystyön tueksi.

– Kestävien käyttö- ja kulikutapojen kehittäminen ei ole pelkkä ympäristöteko, vaan välttämätön edellytys Päijät-Hämeen elinvoimaisuudelle ja saavutettavuudelle. Hankkeen asiantuntijatyöllä on nyt saatu ajantasaista ymmärrystä tulevaisuuden tarpeisiin koko ketjulle eli kunnille, yrityksille ja asukkaille, kertoo hankkeen projektipäällikkö **Annukka Heinonen** LAB-ammattikorkeakoulusta.

Kuljetuspalveluiden sopimusneuvotteluissa vaaditaan pieniltäkin toimijoilta yhä enemmän näyttöä vastuullisuudesta, päästöistä ja laadunhallinnasta. Yrityksen tulee osoittaa, että toiminta on järjestelmällistä ja kestävä. Suurille konserneille tämä kaikki on jo arkea viilattujen prosessien myötä, mutta monelle pienemmälle yritykselle asia, johon pitäisi nyt ehtiä ottaa aikaa ja ajatustyötä.

KELPO-hanke antoi vauhtia logistiikka-alan kehitykseen myös toisella pilotilla, jossa paikallisille kuljetusyrityksille koulutettiin sisäisiä auditoijia. Pilottien tavoitteena oli tuoda eri toimijoita saman pöydän ääreen ja siinä onnistuttiin hienosti.



KELPO-hankkeen kyselyissä asukkaat suosivat erityisesti noutolokerikkoja ja pakettiautomaatteja: mieluisin noutopaikka on 82 prosentille hankkeen kyselyn vastaajista oli kuntakeskus. Kuva: Lassi Häkkinen

Kuntakeskus mieluisin paketin noutopaikka

Päijät-Hämeen pohjois- ja koillisosissa välimatkat ovat pitkiä, ja monissa kunnissa on enemmän vapaa-ajan asuntoja kuin vakituisia koteja. Kesäisin mökkikunnat täyttyvät lomailevista ihmisistä.

KELPO-hankkeen kyselyissä tutkimusalueen asukkaat suosivat erityisesti noutolokerikkoja ja pakettiautomaatteja: 69 prosenttia vastaajista piti niitä mieluisimpana toimitustapana. Mieluisin noutopaikka on 82 prosentille vastaajista kuntakeskus. Kotiinkuljetuksia kotiin tai mökille käytetään verrattain vähän.

Kyselyn perusteella heräsi ajatus kokeilla pakettiautomaatin tuomista aivan uudenvuoden ympäristöön. Sysmän Suopellon satamaan sijoitettiin ulkoautomaatti, joka olisi saavutettava myös vesiteitse kausiasukkaita ajatellen.

– Automaatin käyttö jäi kokeilussa oletuksiamme vähäisemmäksi. Pakettipalvelut toimivat selvästi parhaiten siellä, missä ihmiset muutenkin liikkuvat. Jos automaatti jää liian kauas arjen reiteistä, käyttöä ei synny riittävästi, Annukka Heinonen toteaa.

Suopellon satamassa pilotoitu ulkoautomaatti siirtyi hankkeen päätyttyä Sysmän keskustaan vahvistamaan alueen palveluita.

Yksittäistä ratkaisua haja-asutusalueiden tavaraliikenteen kestävyys ei hankkeen aikana tunnustettu. Kokeilut selkiyttivät kuitenkin kehittämisen kenttää ja antavat viranhaltijoille, päättäjille ja alueen yrityksille lisäymmärrystä käytännön kestävyystoimien toteuttamisesta ja niiden vaikuttavuudesta.

– Päijät-Hämeen kuntia, yrityksiä ja asukkaita on nyt päättyneessä hankkeessa tuettu myös kestävä liikenteen ja monipuolisten liikkumisratkaisujen pariin arjessa. Yhteistä kehittämistyötä on syytä jatkaa alueen elinvoimasta kiinni pitäen. Kun kestäviä valintoja tehdään monella tasolla, pääsemme hyödyntämään kestävä liikenteen rakennemuutoksen mukanaan tuomia avauksia, Heinonen summaa.

Kestävä liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO) -hanke on Euroopan unionin osarahoittama hanke, joka edistää liikenteen käyttövoima- ja kulkutapamuutosta Päijät-Hämeessä. Hankkeen päätoteuttaja: LAB-ammattikorkeakoulu. Osatoteuttaja: Lahden kaupunki.

KELPO-hankkeen toimenpide-ehdotukset kuntapäätäjille

- Yhteistyön sujuvoittaminen kaupallisten toimijoiden, kuten kuljetusyritysten ja lokerikkotoimittajien, kanssa uusien kestävä liikenteen ratkaisujen löytämiseksi.
- Kuntien roolin kirkastaminen osana alueellista kestävyystyötä. Kunnan ei tarvitse olla maksaja, mutta se voi olla mahdollistaja ja linkki maakunnan muihin alueisiin.
- Paikallisten yritysten kannustaminen kestävien toiminnan muotojen pariin esimerkiksi hankintaohjauksella ja kestävyysverkostotyöllä. Kuntien omat yhtiöt voivat näyttää mallia.
- Haja-asutusalueiden palvelujen kehittäminen asukkaiden ja kesä-/monipaikka-asujien sekä muiden sidosryhmien tarpeet huomioiden. Palveluiden keskittyessä kuntakeskuksiin myös asiointiliikenteestä, kevyenliikenteen väylistä ja kunnossapidosta on huolehdittava

Teksti: Terhi Kangas